

Иван Вазов

Горан

Огънят тлееше лениво
и в гъстий полунощен мрак
блещеше бледно, мърчаливо;
наокол тъмният букак
шептеше с вятъра сънливо.

Иван свърши разказа свой
с пожар запален във очите.
Радой, Радой! – викнаха всите, –
сега да чуйм що знай Радой! –
И будната, безгрижна чета,
от трепкавия плам огрета,
Радоя тясно окръжи
и напна слух да чуй готова
история проклета, нова...
Радой главнята разтроши,
бликнаха искри извисоко
и сред мълчаньето дълбоко
подзе: „Какво да кажа вам?
Аз малко видях, малко знам,
дълбоки рани на сърцето
кат другите не крия аз,
с разказ горчив, с мъчение вето
не мога развълнува вас.
Но се едно: против тирана
омраза страшна и аз храна
и кръв да лея съм готов...
Ща ви разказвам за любов.“
„Любов! Любов! – това добро е,
любими сме, кажи, Радое!“
Радой подкачи с тихен глас:
„Историята не е стара,
но струва да я кажа аз,
фанете, ако щете, вря:
по-друго не знам тоя час.
За хляб в селото снощи слязох,
взех пупал и тютюн, и сол,
на връщане – когато влязох
в гората, при Зелени дол,
срещнах девойка млада тамо,
върви – с кобилица на рамо.

Тупна сърцето. Аз сетих,
че в жили ми кръвта гореше,
едвам поимах моя дих,
а тя към мене се вървеше.

Девојко мила, добър час! –
казах и с разтреперан глас,
и без да ща, се спрях омаян,
и взрях се в нея кат пиан;
макар в сукман, но нейний стан
като от мрамор бе изваян.
Тя гледаше на мен без страх,
тя беше стройна и висока,
тя беше румена, чернока
и кат сложи котлите с смях,
дал бог добро, каза ми... Ах,
стори ми се, че се залобих!
Забравих де съм и кой бех,
страхът и дързостта изгубих
и само нея веч видех.

Стъмни се скоро. Зад бърдата
червено слънцето се скри,
прибраха се отвън стадата
със бяг, с мучане и с игри.
Млъкна гора, млъкна долина,
млъкнаха викове, звънци
и из вечернята мръчина
писнаха ранните шурци.
Бе време вече да си тръгна,
но бях омаян и упит
и няхах мощ да се изтръгна
из тоя буден сън честит.
Милана и тя не спешеше,
трепереше и нейний глас.
Във тоя хладен, късен час
таз среща ней приятна беше,
тя срамежливо, бълбешком
мълвеше думи простодушни,
като зефирия, кога шушне,
и свойта ръка мълчешком
отпуцаше в ръка ми жежка

да я цалувам в страст лудешка.
Уви, за пръв път пожалех,
задето там при Дунав синий
над сабята се аз заклех;
задето чедо аз не бех
на тия дивите долини;
задето нямах право аз
да жертвувам на таз девица
живот, сърце и ум, и страст.
– Не са те вече в моята власт –
за друга – славна годеница,
живея, служа и ща мръ.
Но ах, как страшно аз горъ!

Накрай Милана тихо рече:
– Ах, късно, божичко, е вече.
Прощавай... мама ще гълчи –
и със наведени очи
грабна кобилицата леко.
– Къде стоиш? – Тук недалеко,
но с мен недей ти дохожда,
вземи си спомен таз калина
и утре пак по хладовина
аз тук ще дода за вода... –
Каза, подаде и изчезна
във нощната мъглява бездна
и дълго йощ се вирах аз
към тамо, дето тя отмина,
и дълго слушах нейний глас,
и дълго мислех и без свят
цалувах нейната калина.“
Радой свърши и своя дар
из пазва трепетно извади
и на другарите си млади
показа цветето със жар.
Но две пламтящи очи в мрака
се бяха впили във юнака.
.....
И скоро падна тма и сън
покрай загасналий огън.

(Следва)

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Преслав Марков

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9707>]